

Vlaams
Parlement

vergadering **C35**
zittingsjaar 2018-2019

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 8 november 2018

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het officieel registreren van leerlingen voor duaal leren – 28 (2018-2019)	3
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over tutoringprojecten voor huiswerkbegeleiding – 33 (2018-2019)	6
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over spijbelen en zittenblijven – 79 (2018-2019)	
VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over spijbelgedrag – 97 (2018-2019)	9
VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de contractstages in het vierde jaar Verpleegkunde – 166 (2018-2019)	18
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding Mondzorg – 172 (2018-2019)	21

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, en aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over het officieel registreren van leerlingen voor duaal leren – 28 (2018-2019)

Voorzitter: de heer Koen Daniëls

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Sinds 1 september 2016 organiseren scholen en SYNTRA-lesplaatsen het duaal leren. Intussen zijn er vijftig duale studierichtingen in het voltijds secundair onderwijs, het deeltijds beroepssecundair onderwijs of de leertijd.

Vanuit leerkrachten en scholen ontvang ik signalen dat het praktisch moeilijk haalbaar is om de deadline van 1 oktober te halen voor het officieel registreren van leerlingen voor duaal leren. In een maand tijd moet er veel tijdrovend werk gebeuren, zoals de zoektocht naar geschikte bedrijven, de intakegesprekken, het opstellen van het contract tussen bedrijf en school dat de leerling bij het bedrijf moet ondertekenen enzovoort.

Minister, ontvangt u ook signalen van scholen en leerkrachten dat het moeilijk haalbaar is om de deadline van 1 oktober te halen voor het officieel registreren van leerlingen voor duaal leren? Hebt u hierover reeds overleg gehad met minister Muyters? Zo ja, wat kwam daaruit voort? Welke maatregelen wilt u nemen om in de toekomst dergelijke problemen omtrent het officieel registreren van leerlingen voor duaal leren te vermijden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: We kregen inderdaad van scholen maar ook van sectoren, signalen over de zeer beperkte periode om een werkplek te vinden tijdens het proefproject. Dit staat ook in het eerste tussentijdse evaluatierapport. De context van het proefproject speelt hierbij uiteraard een rol. Van bij aanvang hebben we gesteld dat we tijdens de looptijd van het proefproject hetzelfde inhoudelijke kader hanteren. Enkel op deze manier kan worden nagegaan hoe dit inhoudelijke kader in de praktijk functioneert. Anders heeft het natuurlijk weinig zin.

Een van de elementen van dit proefproject is een beperking in het aantal dagen dat de leerling zonder werkplek kan participeren in duaal leren. Een leerling in een duale richting moet zo snel mogelijk effectief kunnen participeren en leren op een werkplek. Op die manier zijn we tot die twintig opleidingsdagen gekomen, te tellen vanaf de eerste lesbijwoning in duaal leren. De praktijk van het proefproject heeft duidelijk gemaakt dat die twintig dagen te krap zijn. Regelmatig gaven de aanbieders aan dat een aantal dagen of weken extra nodig zouden zijn om voor alle leerlingen een werkplek te vinden. Wat hierbij wel meespeelt, is dat er in het kader van het proefproject nog vaak in het begin van het schooljaar op zoek gegaan moest worden naar werkplekken. In de toekomst kan de zoektocht naar ondernemingen ook al meer proactief gebeuren, waardoor er bij de opstart van het schooljaar korter op de bal kan worden gespeeld.

Toch hebben minister Muyters en ikzelf in de organieke regelgeving met betrekking tot duaal leren een aantal uitzonderingen toegelaten op de periode van twintig dagen. Zo wordt deze periode verlengd bij gewettigde afwezigheden. Ook de dagen die in beslag genomen worden voor het erkennen van de onderneming tellen niet mee in de twintig dagen. Stel dat de onderneming nog niet is erkend, dan kan dat niet aangerekend worden. Bijkomend kan de trajectbegeleider

nogmaals een periode van twintig dagen toekennen aan de leerling als hij vindt dat dit nodig is. Op deze manier moet het mogelijk zijn om voor alle leerlingen een werkplek te vinden, terwijl er toch nog een beperking is op het aantal dagen dat ze zonder werkplek kunnen zitten.

We hebben de periode van twintig dagen niet veralgemeend opgetrokken omdat dit een slecht signaal zou zijn. We hebben wel een aantal situaties opgenomen waarvan we ons kunnen voorstellen dat het logisch is dat het wat langer kan duren.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik besef inderdaad dat het een proefproject betreft. Heel wat bedrijven hadden nog nooit een dergelijk contract opgemaakt, waardoor dit tijdrovender werd. Naarmate de bedrijven het gewoon worden en de leerkrachtenteams het gewoon worden, zal dit wel verbeteren. Voor leerlingen waar het vanzelf loopt en die na een gesprek in het bedrijf mogen starten, is 1 oktober wel gelukt. Ik ben blij te horen dat de trajectbegeleiders nog twintig dagen extra mogen vragen.

Ik kreeg van dezelfde scholen en bedrijven ook nog een vraag over het aantal dagen dat een leerling mag of moet doorbrengen op de werkvloer. Daar is onduidelijkheid en ongerustheid over, want de duur van een opleidingsuur varieert namelijk van 50 minuten voor een les of een daarmee gelijkgestelde activiteit en 60 minuten voor een opleiding op de werkplek. Om het aantal uren vast te stellen, wordt er geen omrekening gemaakt naar minuten. Daardoor worden een uur van 50 minuten en van 60 minuten aan elkaar gelijkgesteld. In sommige gevallen zijn er meer werkdagen in de shiftroosters dan dat de leerling zou moeten doen. Moeten of mogen de leerlingen deze dan als verlofdagen opnemen?

Vorig jaar, in het allereerste jaar, dienden leerlingen in het traject duaal leren te presteren volgens de cao van het bedrijf waar de leerling tewerkgesteld is. Nu is echter het aantal lessen van belang. Dat zorgt voor heel wat verwarring bij scholen en bedrijven. Misschien is deze bezorgdheid ook al tot bij u gekomen. Ik veronderstel van wel. Kunt u daarover duidelijkheid scheppen? Communiceert u die informatie naar de scholen?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Als ik u goed heb begrepen, dan zal het probleem van de deadline van 1 oktober zich bij de structurele uitrol van duaal leren vermoedelijk niet meer stellen. Mocht dat toch zo zijn, dan wordt er door minister Muyters en uzelf ingegrepen. *(Minister Crevits knikt bevestigend)*

Koen Daniëls (N-VA): Bij duaal leren is er ook in een aantal gevallen incongruentie tussen de regelgeving in de omzendbrief en de cao en eventueel bijkomende afspraken in het bedrijf. Als ik heel concreet ben: chemische proces-technieken is een pionier in de school waar ikzelf nog de eerste zaadjes mee heb gelegd. Het probleem is daar dat de cao binnen de chemie spreekt over volcontinu diensten, al dan niet met extra dagen, met ADV-dagen (arbeidsduurverkortung). Dat is de algemene cao.

De bedrijven, vooral de grote chemieconcerns, hebben daarbovenop nog andere afspraken gemaakt. Zo kan het gebeuren dat leerlingen in een lineair traject in dezelfde school in dezelfde sector toch nog andere trajecten volgen. Het gaat niet over modules maar over een lineair traject. Zo ontstaan er incongruenties tussen onze regelgeving en de cao's, de bedrijfsspecifieke afspraken, de arbeidsduurverminderingdagen en de verschillen tussen de bedrijven. Zo krijg je leerlingen uit één klasgroep soms moeilijk gemanaged. Zo rijst ook de vraag welke

regelgeving primeert. Als we het KB volgen over welzijn op het werk voor jongere werknemers, moet je dezelfde cao volgen. Maar dat past dan niet meer op het besluit. De vraag is dus welke regelgeving primeert.

Minister, ik had hierover een vraag om uitleg ingediend. Maar omdat deze te technisch was, is hij omgezet in een schriftelijke vraag. Die zal ondertussen ook al op uw kabinet zijn aangekomen. Het zou goed zijn dat u daar een zeer duidelijk antwoord op formuleert dat voor iedereen kan worden gebruikt en de onduidelijkheid wegneemt. Misschien kunt u nu al een tipje van de sluier oplichten.

Minister Hilde Crevits: Ik ben mij er zeer van bewust dat er wel wat werk aan de winkel is om duaal leren praktisch te implementeren en om een grote eensgezindheid te vinden tussen de onderwijsregelgeving en de regelgeving van Werk. Jullie hebben niet gevraagd naar datgene waarover men nu langzaam maar zeker aan het landen is: de vakantieregeling. In de sectoren en arbeidsreglementeringen zijn de vakantieregelingen totaal anders geregeld dan op school.

Collega's, wij lossen deze problemen op door de sectoren en het onderwijs samen aan tafel te brengen. Ik had samen met minister Muyters kunnen zeggen welke vakantieregeling er voor duaal leren moest zijn, zonder rekening te houden met de realiteit. Dat werkt natuurlijk niet als je duaal leren mogelijk wilt maken. We hebben dus het bedrijfsveld en het onderwijsveld samen aan tafel laten zitten. Het zou kunnen dat men daar vandaag het compromis voorstelt om tot een goede regeling te komen. Het zou kunnen dat het de onderwijsvakantietijd is die telt, tenzij dat er sector per sector afwijkingen zijn. Zo zou je tot verschillen per sector kunnen komen. Ik laat echter de primeur aan het veld om daarover een communicatie te doen.

Mevrouw De Meulemeester, het gaat om 14 uren op de werkplek. Dat zijn uiteraard uren van 60 minuten. Voor de werkplektijd rekent men met uren van 60 minuten, voor de schooltijd doet men dat op een andere wijze. Dat zorgt op het veld niet echt voor een probleem.

Mijnheer Daniëls, ik zal een technisch antwoord geven op uw schriftelijke vraag. In principe moeten de cao's worden gevolgd. De algemene regel is dat je de bedrijfsreglementering volgt. Dat zal verschillen van sector tot sector. Dat zal ook een impact hebben op het duaal leren.

Er is een sterke interesse van de 'werkwereid' om de deuren open te zetten voor duaal leren. Dat heeft te maken met de tijden waarin we leven. Er is veel werk. Dat is een goede zaak. In tijden van veel werkloosheid zou men, denk ik, niet zo enthousiast zijn om mee te werken.

Er is op het veld, sector per sector, ontzettend veel overleg nodig om al die kleine en grote zaken opgelost te krijgen. Dat lukt. Zeker met betrekking tot die vakantieregeling dacht ik twee maanden geleden nog dat we er niet zouden geraken, maar nu blijkt dat het lukt als je hen op het veld laat onderhandelen. Men zoekt altijd naar oplossingen in het belang van de leerlingen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, dank u voor uw bijkomende antwoorden. Het is belangrijk dat de scholen en de bedrijven samenzitten. Ik kan u alleen maar zeggen dat ouders, leerlingen, scholen en bedrijven heel blij zijn met het decreet over duaal leren. Het zet heel veel deuren open en het geeft studenten die zich misschien wat verloren voelden in het onderwijsveld enorm veel mogelijkheden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over tutoringprojecten voor huiswerkbegeleiding – 33 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord

Kathleen Krekels (N-VA): Leerlingen begeleiden bij het leren en studeren is een van de kerntaken van de leerlingenbegeleiding in het onderwijs. Het Vlaams onderwijs heeft een sterke traditie op het vlak van tutoringprojecten. Daarbij worden studenten uit het hoger onderwijs op structurele wijze ingezet als begeleider en/of rolmodel, met de bedoeling leerlingen uit het basis- en secundair onderwijs te ondersteunen bij hun leerproces.

Via deze projecten krijgen leerlingen door het inzetten van studenten extra oefenmogelijkheden om leerinhouden te verwerken zodat hun onderwijsslaagkansen worden geoptimaliseerd. Daarnaast fungeert de student als een vertrouwenspersoon, wat dan weer ten goede komt aan de leermotivatie van de leerling. De student zelf ontwikkelt professionele vaardigheden. Het is dus een win-winsituatie.

De Vlaamse Regering verleent subsidies aan instellingen voor hoger onderwijs voor studententutoringprojecten. Op 30 september 2018 lezen we in de pers dat de minister 230.000 euro uittrekt voor de begeleiding van leerlingen bij hun leren en keuzeprocessen, wat een verdubbeling van de subsidies inhoudt. In totaal werden 13 projecten goedgekeurd, goed voor 1500 studenten die 3000 leerlingen helpen bij het maken van hun huiswerk. Daaruit kunnen we afleiden dat er veel enthousiasme en bereidwilligheid is om zich vrijwillig in te zetten voor het begeleiden van kwetsbare jongeren. Dat is uiteraard een goede zaak.

Minister, omdat het hier een verdubbeling van de subsidie betreft, heb ik volgende vragen. Hoe verliep de procedure van oproep tot selectie? Werden er projecten niet weerhouden? Welke zijn dat en op welke criteria heeft men zich gebaseerd?

Hoe worden de financiële middelen ingezet? Gaat het om gekleurde middelen die voor deze projecten worden ingezet? Wordt er ook in middelen voorzien voor materiaal, verplaatsingskosten en dergelijke meer? Zit dat allemaal mee in die subsidie of staat dat daar los van?

Hoe wordt de inzet van die middelen geëvalueerd?

Welke initiatieven hebt u genomen om een Vlaanderenbreed kader uit te werken? Zult u werk maken van een platform om ook daar weer goede praktijken uit te wisselen?

Welke initiatieven hebt u reeds genomen en welke zult u nog nemen om te voorzien in een nog betere begeleiding van de tutors?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Er is inderdaad in het voorjaar een subsidieoproep gericht aan de hogeronderwijsinstellingen op basis van het beleidskader dat in 2011 van kracht werd. Dat is een besluit van de Vlaamse Regering van 19 september 2011 houdende de subsidiëring van 'student tutoring' in het onderwijs in Vlaanderen. Er is dus een perfect regelgevend kader om die tutoring te doen. De bekendmaking gebeurde via de website van het ministerie, een aantal elektronische nieuwsbrieven, gerichte attenderingen aan de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), de

Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en aan alle instellingen die in het verleden al deelgenomen hebben. Het besluit bepaalt niet alleen de fasering van de oproep en aanvraagprocedure maar legt ook de verdere beoordeling en selectieprocedure vast. We zitten daar dus binnen een kader.

De jongste editie van de oproep leverde achttien aanvragen op. Die zijn allemaal ontvankelijk verklaard. Ze hebben op 1 mei 2018 het departement Onderwijs en Vorming bereikt. De aanvraagdossiers moeten wat doelstellingen betreft de pure huiswerkbegeleiding overstijgen en moeten een aantal ruimere doelen nastreven, zoals het verwerven van competenties als studievaardigheden en zelfredzaamheid, het verhogen van sociale competenties, mogelijk ook doelstellingen met betrekking tot houding en attitude en het tegengaan van sociale segregatie. De prioritaire doelgroep is die van leerlingen uit kansarme of kwetsbare gezinnen. De Vlaamse selectiecommissie studenttutoringprojecten, die op donderdag 24 mei 2018 is samengekomen, hanteert dat kader nauwgezet bij het opstellen van de rangschikking en van het advies aan mezelf.

De maximale subsidie is 20.000 euro. Voor dit schooljaar heb ik de subsidiepot verdubbeld tot 230.000 euro. De toewijzing van de projecten volgt de opgemaakte rangschikking tot het beschikbare budget uitgeput is. Ik heb me dus niet gemengd in de ranking die is opgemaakt. Het is soms een voordeel wanneer er wel een ranking wordt opgemaakt. Van de achttien aanvragen heb ik er op deze manier dertien kunnen honoreren. De vijf die geen subsidie hebben gekregen zijn de projecten Vas-y van Odisee Brussel, het Buddyproject van de Hogeschool Gent, Learn2Empower van de AP Hogeschool, Studiekeuzebuddy van de Hogeschool PXL en Kies Hoger van de Karel de Grote Hogeschool. Men heeft wel feedback gekregen bij de score. Het zijn geen slechte projecten. Ik heb de subsidiepot al verdubbeld maar ik kon toch nog niet alle projecten honoreren.

Hoe zetten we die middelen in? De middelen zijn in hoofdzaak bedoeld voor de projectcoördinatie binnen de hogeronderwijsinstellingen en de gedegen ondersteuning van de tutores. In beperkte mate kunnen ook overige onkosten die aantoonbaar verbonden zijn aan de realisatie van het project worden ingebracht. Uitzonderingen zijn de vrijwilligersvergoedingen voor de tutores, die niet op de overheid verhaald kunnen worden. Dat moeten ze zelf betalen. Sowieso werkt de uitbetaling van de subsidie op basis van een financieel verslag met onkostenbewijsstukken, maar er moet ook een inhoudelijk eindrapport worden gemaakt om te kijken of wat er gedaan wordt effect heeft.

Zoals gezegd is het Vlaamse beleidskader dat van 2011. Ik heb lang getwijfeld of ik dat zou wijzigen in het begin van de legislatuur. We hebben dat niet gedaan omdat ik vond dat het beter was om de budgetten te doen stijgen om het project zo Vlaanderenbreed bekender te maken. Als je maar met kleine budgetten werkt, is het maar hier en daar. We zien nu dat we er al vrij veel instellingen bij kunnen betrekken. Het kader werd in 2011 ontwikkeld op basis van proefprojecten en wetenschappelijke onderzoeken naar kwaliteitscriteria. We hebben een kader. We hebben ook een kader om de kwaliteit te meten waardoor het voor mij wat moeilijk was om er vanaf te stappen en alles te veranderen. Soms moet je duurzaam durven investeren, wat we nu aan het doen zijn.

De manier waarop de voorbereiding en de begeleiding van de tutors kwaliteitsvol ingevuld wordt, is een belangrijk criterium dat de selectiecommissie bewaakt. De instellingen maken dus aantoonbaar werk van gedegen begeleiding. Bij die instellingen waar studenten studiepunten toegekend krijgen in ruil voor de tutoring die ze doen, worden studenten daar al binnen hun respectieve opleiding op voorbereid en door lectoren opgevolgd tijdens het tutoringproces en bij de afronding. Maar ook bij de instellingen die met groepen studenten-vrijwilligers te werk gaan, gaat de commissie na of de studenten gevormd en goed omkaderd

worden bij de uitdagingen die tutoring met zich brengt. Het is dus niet zo dat we ze loslaten op gezinnen, er zit echt wel een kader rond.

Studenten koppelen na een aantal sessies wel vaker terug naar de leerkracht of het personeelslid van de school van de 'tutee' en/of de eigen projectcoördinator en/of docent.

Veelal krijgen tutores iemand aangewezen die bij eventuele problemen stand-by is. Ik deel dit mee omdat ik me in het antwoord op uw vraag om uitleg heb gefocust op de tutoringmiddelen. Die middelen passen binnen dat kader en zijn verdubbeld. Daarnaast geef ik echter ook nog wat facultatieve subsidies aan organisaties die in het verleden in de vorm van projectmatige ondersteuning werden gesubsidieerd. De Katrol, Kompanjon en 't Scharnier zitten daarbij. Het gaat om kleine bedragen voor maatschappelijke organisaties die inzetten op de ondersteuning van kwetsbare kinderen aan huis. Hiervoor doen we geen algemene oproep, want het gaat om kleine projectsubsidies.

Mevrouw Krekels, u hebt me gevraagd daarvoor een kader uit te werken. We gaan, samen met het kabinet van de minister van Welzijn, momenteel na of we voor die maatschappelijke organisaties een kader kunnen maken. We moeten dit samen met de minister van Welzijn doen, want ook hij beschikt over een paar subsidies. Dat staat echter een beetje los van de vraag naar tutoring, waarvoor er heel goede begeleiding en omkadering is.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Minister, ik dank u voor uw uitgebreid antwoord. Ik heb begrepen dat er sowieso een kwaliteitsbewaking is. Gebeurt dat vooral door de scholen of volgen wij dat zijdelings mee op? Zorgen vooral de scholen voor de kwaliteitsbegeleiding of doen wij dat?

Ik denk dat het sowieso belangrijk is de doelgroepen goed voor ogen te houden. Zij moeten zich verantwoorden om die subsidies te kunnen krijgen. Kunnen wij er op een of andere manier zicht op krijgen hoe ze zich verantwoorden? Op die manier kunnen we weten welke accenten ze in de tutoring leggen. Gaat het inderdaad om huiswerkbegeleiding? U hebt gezegd dat het meer is. Komen er, bijvoorbeeld, extra taalinitiatieven of -begeleiding aan te pas? Het zou misschien interessant zijn die zaken ook mee te kunnen opvolgen.

Met betrekking tot de projecten die zijn geweigerd, heb ik begrepen dat ze veeleer zijn geweigerd omdat de middelen op waren dan vanwege het feit dat de projecten niet aan bepaalde voorwaarden voldeden. Heb ik dat goed begrepen?

Minister, we volgen dit verder op. We vinden het sowieso een goed initiatief en we zijn blij met de verdubbeling van de subsidies.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, ik vind dit bijzonder waardevolle projecten. Ik heb ook bijzonder goed dat de subsidies zijn verdubbeld. Ik heb begrepen dat dertien van de achttien projecten worden gesubsidieerd, maar dat de andere vijf projecten eigenlijk ook waardevol zijn. De vraag die bij mij dan spontaan opkomt, is waarom de subsidies voor die dertien projecten niet iets lager liggen, zodat er nog middelen zijn voor die vijf andere waardevolle projecten. Ik merk dat sommige projecten 20.000 euro krijgen, maar dat andere projecten 14.850 euro of, wat het laagste bedrag is, 3120 euro krijgen.

Ik heb begrepen dat de vijf waardevolle projecten die niet zijn weerhouden toch een beetje op hun honger blijven. Is dat een element waarmee in de toekomst

rekening kan worden gehouden? Is het mogelijk alle waardevolle projecten toch te subsidiëren en de hoogste bedragen iets naar onder af te ronden?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Krekels, wat het toezicht betreft, moet een organisatie bij de projectaanvragen aangeven op welke wijze de kwaliteit zal worden bewaakt. De commissie die hierover oordeelt, zal dat bekijken. Ik heb gezegd dat de vijf projecten die geen subsidies hebben gekregen niet noodzakelijk slecht zijn, maar als de commissie ze niet voldoende goed acht, kan dat hiermee te maken hebben. Zo kan het project op zich wel goed zijn, maar de wijze waarop in begeleiding wordt voorzien, bijvoorbeeld, kan niet voldoende kwalitatief zijn. Het is niet zo dat er achttien geslaagden waren en dat slechts dertien iets hebben gekregen.

Ik heb het verslag van de selectiecommissie niet bij me, maar de commissie is vrij duidelijk. Aangezien we elk jaar een oproep doen, kan een organisatie haar project perfect bewerken en dat het jaar nadien verbeteren. Er wordt een kwaliteitskader gegenereerd en dat maakt ook een verschil. Dat is waarom de ene 20.000 euro en de andere maar 3000 euro krijgt. Er zitten gradaties in. We subsidiëren op deze wijze, maar door de projectpot te verruimen en er meer reclame voor te maken, worden er veel meer aanvragen ingediend.

Voor mij zou het ideaal zijn de tutoring nog meer ingang te laten vinden in de banden tussen het hoger onderwijs en de jongeren in het secundair onderwijs. We hebben hier al over gesproken. Voor mij is dat een van de hefbomen om ook kinderen die opgroeien in een milieu waarin van verdere studies geen sprake is, te sensibiliseren. Die jongeren kunnen zelf het verschil maken.

De organisaties moeten altijd een verslag opstellen van wat ze hebben gedaan. Ik weet niet of die verslagen openbaar zijn, maar ik zal navragen op welke wijze u eventueel inzage in die verslagen kunt krijgen. Als Vlaams volksvertegenwoordiger kunt u sowieso alles krijgen, maar we zullen dat opvolgen, want anders krijg ik een brief van de voorzitter van het Vlaams Parlement waarin staat dat het niet is opgevolgd. We kijken na wat we ter beschikking kunnen stellen.

Mijnheer De Meyer, ik denk dat ik uw vraag ook heb beantwoord. Er wordt een rangschikking gemaakt. De enen zijn goed en de anderen zijn niet goed genoeg. Dat betekent niet dat de inhoud van het project slecht is. Vaak kan het om een goed project gaan, maar is er ergens iets wat minder kwalitatief is bevonden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over spijbelen en zittenblijven – 79 (2018-2019)

VRAAG OM UITLEG van Jos De Meyer aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over spijbelgedrag – 97 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, elke spijbeldag doet het risico op zittenblijven toenemen. Uit een analyse van het Steunpunt Onderwijsonderzoek (SONO) blijkt dat de kans dat een leerling voor een schooljaar slaagt, afneemt per

extra dag dat hij onwettig afwezig is. Het onderzoek stelt dat leerlingen die vaak spijbelen ook sneller te laat op school aankomen en vaker een ziektebriefje of doktersattest indienen. Vooral tijdens die eerste fase dienen spijbelaars vaak ziektebriefjes in, waardoor hun spijbelgedrag minder zichtbaar is en ze het kunnen maskeren.

In Vlaanderen neemt het aantal spijbelaars al enkele jaren toe. In het schooljaar 2016-2017 waren 35.107 leerlingen uit het secundair onderwijs minstens vijftien halve dagen niet op school. In 2013-2014 ging het om 25.794 leerlingen: een stijging met 36 procent over vier schooljaren.

Om spijbelen tegen te gaan werd een actieplan Samen tegen Schooluitval met 52 acties voorgesteld. Reeds heel wat acties lopen of zijn gerealiseerd: na vijftien halve dagen problematische afwezigheid, de B-codes, moet melding worden gemaakt aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI). Het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) volgt spijbelaars op ten laatste vanaf vijf halve dagen problematische afwezigheid

Spijbelen is een voorbode van schoolachterstand en zittenblijven. Dat weten we al enige tijd, maar we worden steeds weer met de neus op de feiten gedrukt. Het actieplan Samen tegen Schooluitval loopt, maar toch zien we dat het aantal spijbelaars blijft toenemen.

Minister, kan u hiervoor een verklaring geven? Hoe wil u leerlingen opnieuw motiveren om naar school te gaan en een diploma te behalen? Welke bijkomende maatregelen wil u nemen om spijbelen tegen te gaan?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Op vraag van de minister van Onderwijs onderzochten de sociologen Gil Keppens en Bram Spruyt van de VUB het spijbelgedrag van leerlingen uit de tweede en derde graad secundair onderwijs.

Uit hun studie blijkt dat ongeveer de helft van de jongeren in het onderzochte jaar geen enkele dag onwettig afwezig was. In die groep niet-spijbelaars was 70 procent van de leerlingen geslaagd, terwijl in de groep leerlingen die minstens negen halve dagen afwezig waren amper 49 procent probleemloos kon doorstromen naar het volgende jaar. Van de groep met 18 halve spijbeldagen slaagde slechts 36 procent en waren er 13 procent zittenblijvers. De onderzoekers stellen heel duidelijk dat elke dag spijbelen er een te veel is. Spijbelen zorgt hoe dan ook voor een leerachterstand die kan uitmonden in zittenblijven of vroegtijdig schoolverlaten.

De correlatie tussen problematische afwezigheden en leerachterstand met eventueel zelfs ongekwalificeerd uitstromen lijkt duidelijk. Ze blijkt niet enkel uit het vermelde onderzoek, maar ze is ook af te leiden uit de gegevens van de Vlaamse Regionale Indicatoren en AGODI, waarin correlatie merkbaar is tussen spijbelen en leervertraging, en ook tussen leervertraging en ongekwalificeerde uitstroom.

In mijn vraag om uitleg van 2 april 2015 over spijbelen heb ik verwezen naar vroeger onderzoek van Keppens, Spruyt en Roggemans: 'Van occasionele tot reguliere spijbelaar: een onderzoek naar het profiel van spijbelaars en de invloed van school en omgeving op spijbelen (OBPWO 11.03)'. Daarin was duidelijk dat het voorkomen van spijbelgedrag sterk samenhangt met bepaalde groepen leerlingen en onderwijsvormen.

Uit het meest recente onderzoek blijkt opnieuw dat spijbelgedrag meer voorkomt bij sommige leerlingenkenmerken. Spijbelgedrag komt minder voor bij leerlingen met 'binding', met andere woorden, wanneer ze zich verbonden voelen met de

school of met hun leerlingengroep in die school. Het onderzoek stelt ook dat het aantal gemelde problematische afwezigheden eigenlijk een onderschatting is van de realiteit, want spijbelgedrag wordt in sommige gevallen toegedekt door ziektebriefjes. Ondertussen is er ook al enige tijd het Spijbelactieplan en de jaarlijkse monitoring in het AGODI-rapport.

Uit cijfers blijkt dat het aantal spijbelaars in het Vlaamse onderwijs gemiddeld meevalt –95 procent spijbelt nooit, tegenover een OESO-gemiddelde van 80 procent – maar het neemt wel toe en het is ook sterker in bepaalde groepen leerlingen.

Kan men op basis van de meest recente cijfers stellen dat het aantal problematische afwezigheden in het onderwijs verder toeneemt? Zijn er in die context aanvullingen nodig bij het Spijbelactieplan? Welke aanbevelingen uit de studie zijn mogelijke en haalbare opties om plaatselijk of overkoepelend het problematisch spijbelgedrag tegen te gaan?

Het onderzoek heeft het over scholen die resultaat boeken met 'responsieve' en 'autoritatieve' – ik bedoel dus niet 'autoritaire' stijl. Welke stimulans kunt u daartoe realiseren?

Kan er actie ondernomen worden om gericht de groepen aan te pakken waarbinnen problematisch spijbelen het meest voorkomt? Zo ja, welke?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Deze vragen keren jaarlijks weer. Het is ook iets wat me fel zorgen baart.

Mevrouw De Meulemeester, in uw vraag hebt u een aantal spijbelcijfers genoemd. Dat zijn de cijfers die ik vorig jaar vrijgaf. Ondertussen zijn er kersverse nieuwe cijfers voorhanden, die ik graag even toelicht. Ik heb dat vorig jaar ook gedaan, toen u een vraag over spijbelen stelde. De meest recente cijfers zijn steeds te vinden op de website van onze administratie. Ik zal eerst wat duiding geven bij onze aanpak dit jaar, omdat we een aantal effecten zien van het beleid. Het is nuttig om dat in de cijfers te duiden.

Voor het basisonderwijs stellen we vast dat het spijbelen voor het derde jaar op rij status quo blijft. In de schooljaren 2015-2016 en 2016-2017 spijbelden 0,65 procent van de leerlingen basisonderwijs. Daar situeert zich dus niet het grootste probleem. Dat is ook logisch, want de kinderen zijn jonger. In het secundair onderwijs is er wel een probleem. Dat hebben we al enkele jaren vastgesteld. We zien een evolutie naar een zekere stabilisering van de cijfers. Sinds een aantal schooljaren is er, ook omdat we heel kort op de bal registreren, een stijging. In het schooljaar 2015-2016 was die stijging 0,3 procent, vorig schooljaar zien we dat de stijging nog 0,16 procent is.

We nemen wel de leerlingen die dertig dagen afwezig zijn omdat je dan sancties kunt nemen en om de basis van vergelijking dezelfde te houden. Het gaat dus niet om 30.000 leerlingen, zoals u zei. De cijfers liggen een pak lager. Bij vijftien dagen, en zelfs nog vroeger, kan het centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) ingrijpen. Bij dertig dagen kan ook de school ingrepen doen. In het vorig schooljaar waren 10.532 scholieren of 2,63 procent in het secundair onderwijs minstens dertig halve dagen ongewettigd afwezig.

Het goede nieuws is dat het aantal definitieve uitsluitingen in het secundair onderwijs – de tucht, zoals dat heet – is gedaald in de voorbije twee schooljaren. In het schooljaar 2015-2016 werd nog 0,87 procent van de leerlingen definitief uitgesloten. In het schooljaar 2017-2018 is dat gedaald naar 0,73 procent. Dat is

belangrijk omdat de leerlingenaantallen in het secundair onderwijs stijgen, maar er toch een daling is van het aantal uitsluitingen. Als een leerling wordt uitgesloten, dan is er geen alternatief meer.

We hebben onze analyses ook wat aangepast omdat we een aantal zaken misten. Zo is het van belang om het verschil te zien tussen de A-stroom en B-stroom. Dat is nu voor de eerste keer gebeurd en er is een heel groot onderscheid te zien tussen de A-stroom en B-stroom. Ik ben er echt van geschrokken. In de A-stroom gaat het om 0,3 procent van de leerlingen en in de B-stroom gaat het om 4,8 procent.

We hebben ook de OKAN-leerlingen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers) in het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso) eruit gefilterd. De OKAN-leerlingen werden de vorige jaren meegenomen in het totaal van de dbso-leerlingen. Nu hebben we dat gesplitst. We zien dat OKAN-leerlingen in dbso iets minder problematisch spijbelen dan de andere dbso-leerlingen. Ook dit is wel te begrijpen. OKAN'ers hebben een traject en misschien wordt die groep leerlingen via de deeltijdse leertijd wat meer aangezet tot leren, terwijl het voor veel dbso-leerlingen de laatste halte is die ze bereiken in het onderwijs. Toch blijven de cijfers heel hoog. Voor OKAN-leerlingen is dat 47,7 procent en voor dbso bijna 52 procent.

Tot slot hebben we de cijfers voor het buitengewoon secundair onderwijs uitgesplitst naar de verschillende opleidingsvormen (OV). Zo wordt voor het eerst zichtbaar dat leerlingen in OV2 en OV3 het meeste spijbelen. OV1 en OV4 hebben lage spijbelcijfers met 3,5 en 3,7 procent. In OV3 gaat dat zelfs tot 14,2 procent. Om oplossingen te zoeken, moet je in de diepte werken en kijken hoe er een doelgroepenbeleid kan worden gevoerd, want met een grote maatregel zal het niet lukken.

Het is ook voor het eerst dat we een aantal effecten zien van lokale maatregelen. Ik kom daar straks nog op terug. Als steden of gemeenten een aanklampend beleid voeren, dan levert dat resultaten op. Dat is de reden waarom we een spijbelambtenaar hebben aangesteld in Vlaanderen en provinciale coördinatoren. Ik heb dat niet gedaan omdat ik vanuit Vlaanderen alles wil regelen, maar om diepteanalyses te kunnen doen van wat er werkt en hoe lokale overheden resultaten kunnen boeken. Ik zal daar straks dieper op ingaan omdat het ons allemaal fel beroert.

Het SONO-onderzoek van Keppens en Spruyt is afgerond. Zij tonen aan dat niet alleen de problematische afwezigheden maar ook andere vormen van afwezigheid, zoals laattijdigheid en ziekteperiodes, een relatie hebben met problematische afwezigheden. Ze wijzen erop dat het belangrijk is dat scholen aandacht hebben voor elke vorm van afwezigheid.

Een leerling die bijvoorbeeld tien B-codes verzamelde, blijkt gemiddeld 28 halve dagen school gemist te hebben en dus 18 halve dagen afwezigheid gewettigd te hebben. Deze vaststelling sluit aan bij het bindingsperspectief, dat we in vorige SONO-onderzoeken al zagen: spijbelen ontstaat wanneer de leerling binding verliest met de school, zich er niet thuis voelt en niet aangesproken wordt op zijn verantwoordelijkheid om aanwezig te zijn. In een vroeg stadium gaan leerlingen meer strategisch te werk en wordt ongewettigde afwezigheid vaak gecombineerd met gewettigde afwezigheid. Zodra de binding met de school afneemt, zal de leerling zijn afwezigheden minder camoufleren en vervalt men in problematisch spijbelen.

Dat wil zeggen dat spijbelen in het begin bijzonder moeilijk zichtbaar is, maar dat het ontzettend belangrijk is dat de school aan elke vorm van afwezigheid aandacht geeft en zo vroeg mogelijk probeert in te grijpen. Bij een afwezigheid van

de leerling contact opnemen met de ouders, vind ik daarom een belangrijke stap. Ook ouders – ik weet dat ik mij altijd op gevaarlijk terrein begeef als ik dergelijke dingen zeg – hebben de verantwoordelijkheid om samen met de school en het CLB ervoor te zorgen dat hun kind in de klas zit. Het is dus van belang dat ouders worden verwittigd.

Wat zeker nog relevant is, is dat deze onderzoekers vaststelden dat een school die de leerlingen voldoende uitdaagt, hierin veeleisend is en discipline vraagt maar dat steeds doet vanuit een warme en ondersteunende vertrouwensrelatie tussen de leerling en de leraar, spijbelen helpt tegengaan. Ik heb al vaker gezegd dat je een kind niets ergers kunt aandoen dan geen verwachtingen te hebben. Je mag dus duidelijke doelen en duidelijke verwachtingen stellen, maar vanuit een vertrouwensvolle context. Dit heet, zoals de heer De Meyer correct aanhaalde, het autoritatieve schoolklimaat. Een gezonde ambitie naar elke leerling helpt dus tegen spijbelen.

Ik was in dat kader eergisteren op bezoek in het Ensorinstituut in Oostende, een school die bijzonder veel zorgleerlingen heeft. We zijn daar ontvangen door de hotelafdeling en hebben een bijzonder interessante uiteenzetting gekregen van de directrice. Ze hebben heel veel leerlingen die uit de B-stroom komen. Ze legde uit dat ze de eerste maand van het schooljaar volledig wijden aan schoolklimaat, aan kaders stellen en aan gedrag. U zou misschien kunnen denken dat de leerlingen daardoor een maand kwijt zijn, maar ze halen dat in tijdens de maanden daarna omdat er een vertrouwenscontext ontstaat. Daardoor wordt de leer-gierigheid aangescherpt. Ze investeren daar enorm in want anders verliezen ze hun jongeren. Het was een zeer gedreven jongedame en het was heel interessant om de uitleg vanuit dit perspectief te horen, want de ene schoolpopulatie is de andere niet. Ze hebben daar dus heel wat ervaring mee.

Hoe gaan we hiermee beleidsmatig aan de slag? Het is mijn stokpaardje dat een ver-bindend schoolklimaat erg belangrijk is. Scholen kunnen daar elke dag op-nieuw op inzetten. Sinds 1 september 2018 is er het nieuwe decreet op de leer-lingenbegeleiding waarbij dit vanaf nu ook een erkenningsvoorwaarde is voor elke school en waarop de inspectie een bindend advies kan geven. Het kan dus mee worden gecontroleerd.

Daarnaast is het van belang om elke jongere uit te dagen op school. Spijbelen is niet alleen gelinkt aan leerachterstand. Die associatie wordt snel gemaakt, maar is niet helemaal correct.

Cruciaal blijft dat we, als we kort op de bal willen spelen, de spijbelcijfers moeten blijven monitoren en analyseren welke tendensen erin zitten en welke doelgroepen het meest vatbaar zijn voor spijbelen. Daarom hebben we er uitdrukkelijk voor ge-kozen om de spijbelcijfers op lokaal niveau te rapporteren zodat er dicht bij de jongere, op maat van de lokale noden, actie ondernomen kan worden. Het is interessant om daar eens naar te kijken.

Een aantal centrumsteden slaagt er goed in om het spijbelen terug te dringen in vergelijking met het voorgaande schooljaar. Ik geef enkele voorbeelden. Mechelen realiseert bij de moeilijke doelgroep van dbso-leerlingen een daling. Ze zitten nu op 31,06 procent problematische spijbelaars in het dbso, maar doen het veel beter dan het Vlaamse gemiddelde van 58 procent. Dat grote verschil heeft uiteraard te maken met de aanpak. Leuven kon zijn algemeen spijbelcijfer, van alle onderwijs-vormen samen, op 1,69 procent stabiel houden. Dat is een zeer goed resultaat.

Turnhout, dat, zoals u weet, wat dat betreft ook met een probleem zit, verlaagt de spijbelcijfers in zo goed als elke onderwijsvorm en zit met 1,5 procent spijbe-laars stevig onder het Vlaamse gemiddelde van 2,63 procent. Vooral de daling bij

OKAN-leerlingen (onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers) is zeer opvallend: van 14,8 procent naar 4,8 procent.

Ik zou nog voorbeelden kunnen geven. Ik wil alleen maar aantonen dat de keuze om te investeren in een lokaal aanklappend beleid een goede keuze is. De gemeenten vragen terecht om de cijfers, om daarmee aan de slag te kunnen gaan. Een lokaal gemeentebestuur kan wel degelijk een belangrijke bijdrage leveren aan de spijsbelproblematiek.

Metten is weten. De spijsbelcijfers zijn vrij te gebruiken en te vinden op agodi.be. Ze rapporteren het aantal spijsbelaars die schoollopen in de gemeente. Wij geven nog niet de cijfers van de scholen vrij. De lokale besturen kunnen wel met de scholen samenzitten. Als de scholen er vertrouwen in krijgen dat de stad of de gemeente ermee aan de slag wil, kunnen zij de cijfers vrijgeven.

De suggestie is nu om contact op te nemen met de netwerken Samen tegen Schooluitval, die sinds 1 september 2016 bestaan. Zij maken een omgevingsanalyse op en werken concrete acties uit. In Antwerpen bijvoorbeeld zet het netwerk hard in op samenwerking met de lokale besturen. Zij leveren daar een concreet draaiboek en lokale afsprakenkaders aan. In Brussel hebben ze gewerkt rond uitsluiting en leefregels. In Oost- en West-Vlaanderen werken ze aan een vlotte toeleiding naar het juiste aanbod voor kwetsbare jongeren voor wie schooluitval dreigt.

Al deze voorbeelden staan ook op de website samentegenschooluitval.be. Je ziet dat men afhankelijk van de provinciale problematieken en de grootstedelijkheid die er al dan niet is, andere recepten gaat gebruiken.

Onderneem actie op maat van uw gemeente. Het Gemeentefonds verdeelt 100 miljoen euro in het criterium 'centrumfunctie' a rato van het aantal leerlingen dat schoolloopt in een stad of gemeente. Hierdoor krijgt een stad als Antwerpen 12 miljoen euro, Turnhout 2,5 miljoen euro en Sint-Niklaas 2,9 miljoen euro. Het is de bedoeling dat daarmee een beleid wordt gevoerd. Daar is de aanpak van het spijsbelen ook van belang.

Niet alles hoeft geld te kosten: het samenbrengen van de juiste actoren en het afstemmen van inspanningen op elkaar levert vaak al resultaten op.

Wat kunnen we nog meer doen? Zo goed als elke actie uit het actieplan 'Samen tegen schooluitval' is op dit ogenblik in uitvoering. Een actie is nog niet opgestart. Bij de uitvoering houden we rekening met nieuwe inzichten, bijvoorbeeld met de inzichten uit nieuwe onderzoeken. Maar dus ook met de vaststelling dat we globaal genomen stilaan een dam aan het opwerpen zijn. We zien nog geen significante daling, maar de groei lijkt wat te stoppen. Het is heel belangrijk dat we die groei kunnen stoppen omdat straks de leerlingenaantallen in het secundair onderwijs fel zullen stijgen. We moeten ervoor zorgen dat we dat aankunnen. Ook de hervorming van het secundair onderwijs start straks. Daarin zitten een paar hefbomen die zouden moeten kunnen werken.

Wat mij zorgen baart, is dat in het buitengewoon secundair onderwijs het aantal problematisch afwezige leerlingen hoger is dan het gemiddelde van het secundair onderwijs. Een aantal van deze leerlingen wil leren op school combineren met leren op de werkvloer. Uit het proefproject duaal leren zien we dat we met deze leerlingen heel mooie resultaten kunnen boeken. Daarom zal duaal leren ook vanaf 1 september 2019 organiek worden ingevoerd in de opleidingsvormen 3 en 4 van het buitengewoon onderwijs. Ik hoop echt dat we daarmee die cijfers naar beneden kunnen halen.

In het buitengewoon onderwijs zijn er ook leerlingen die, in afwachting van een attestwijziging, soms nood hebben aan het kunnen volgen van les in een andere

opleidingsvorm. Op die manier krijgen leerlingen een onderwijsaanbod dat het best beantwoordt aan hun behoeften. Via OD XXIX, dat al een eerste keer principieel goedgekeurd werd, wil ik dit mogelijk maken.

Een tweede opvallende groep zijn de leerlingen van het deeltijds beroepssecundair onderwijs (dbso). Het dbso heeft procentueel nog steeds het meeste spijbelers. In het dbso kunnen leerlingen in een persoonlijk ontwikkelingstraject, een voortraject, een brugproject of in het normaal economisch circuit zitten. In afwachting van de instap in een van deze vier fasen worden leerlingen vaak geregistreerd als 'te oriënteren'. De spijbelcijfers blijken hoger te liggen in centra waar meer leerlingen in de categorie 'te oriënteren' zitten. Ik leid daaruit af dat het feit dat men moet wachten op de invulling van een traject repercussies heeft op de motivatie om nog naar school te komen. Je kunt dat niet zomaar altijd op de leerling schuiven, we moeten daar op werken.

Er zijn echter ook centra voor deeltijds onderwijs (CDO's) die erin slagen om heel wat leerlingen die 'te oriënteren' zijn een zinvolle voltijdse invulling binnen het CDO te geven. Omdat ik wil dat elk CDO met deze 'te oriënteren' jongeren aan de slag blijft gaan, zal ik de spijbelambtenaar vragen – nu we die cijfers zo hard zien – om daarrond een lerend netwerk op te zetten, waar CDO's hierover expertise met elkaar kunnen uitwisselen. We zien dat er verschillen bestaan tussen de CDO's onderling.

Bovendien zijn er ook leerlingen die zelf hun steentje willen bijdragen tot het voorkomen van spijbelen. Ik heb een speciale vermelding voor de scholieren van de Vlaamse Scholierenkoepel (VSK). Zij willen dit jaar inzetten op schooluitval en hebben hierover een kick-offvergadering op zaterdag 10 november, samen met de Vlaamse Spijbelambtenaar. Dit is ook belangrijk: jongeren kunnen jongeren stimuleren om naar school te blijven komen.

Binnen het Steunpunt Onderwijsonderzoek hebben Gil Keppens en Bram Spruyt heel wat onderzoek verricht naar spijbelen. Mijn administratie voorziet in het voorjaar van 2019 in een vormingsmoment over de volledige onderzoekslijn over spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten. Het is de bedoeling de inzichten over te brengen en expertise uit te wisselen, om daarmee de aanpak in Vlaanderen te versterken. Er komt daar dus een heel groot vormingsmoment voor onze scholen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, dank u voor uw zeer omstandige antwoord. Het doet wel deugd te merken dat de aanpak zeker wordt opgevolgd. In het eerste deel van uw antwoord wees u op de filtering die wordt uitgevoerd om bepaalde groepen uit te lichten. Zo'n aanpak is zeer belangrijk. We moeten ook streven naar cijfers die over hetzelfde aantal dagen gaan. Dat gebeurt nu op verschillende momenten, zodat men andere cijfers krijgt.

Het is ook zeer belangrijk dat de lokale besturen daarmee aan de slag kunnen. In mijn gemeente, Beveren, is mijn collega van Onderwijs meteen met de cijfers, zodra ze beschikbaar waren, aan de slag gegaan, om met de drie secundaire scholen die we in Beveren hebben, van elk net één, samen te gaan zitten en te bekijken wat ze daar samen met de gemeente mee kunnen doen.

Zodra scholen merken dat leerlingen problematisch of meer dan normaal afwezig zijn, moeten de ouders worden ingelicht. Dat is mijn stokpaardje. Ouders dragen mee de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat hun kinderen op school zijn, waar ze horen te zijn, en daar mee de lessen te volgen.

Ook de binding is een heel belangrijk item in het hele verhaal. Leerlingen moeten zich goed voelen op school. Men moet ervan uitgaan dat ze ermee vooruit kunnen. Het is fijn te horen dat scholen daar sowieso op inzetten.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Minister, ook ik wil u bedanken voor uw interessante en uitgebreide antwoorden.

Wij weten al lang dat de verschillen tussen de verschillende onderwijsvormen wat betreft spijbelen vrij groot waren. Ik vind het boeiend en bijzonder belangrijk te weten hoe het komt dat de scholen van dezelfde onderwijsvorm en met dezelfde deelgroepen van leerlingen zo sterk kunnen verschillen. U bent op dat punt ingegaan. U hebt enerzijds gewezen op het belang van de binding van de leerling met de school, en anderzijds op die zogenaamde autoritatieve stijl, waarop ik in mijn inleiding ben ingegaan.

Collega's, ik geef de definitie omdat ik ze zo mooi en uitdagend geformuleerd vind: "Een autoritatieve opvoeding is een opvoedingsstijl die zowel betrokken, begripvol en accepterend als controlerend, veeleisend en gezaghebbend is tegenover het kind. Deze stijl van opvoeden stelt redelijke grenzen, geeft uitleg, toont begrip en doet dit alles met gezag. Autoritatief staat tegenover laissez faire en permissief aan de ene kant en autoritair aan de andere kant."

Het is dus duidelijk dat scholen en steden en gemeenten door hun beleid mee het verschil kunnen maken. Het is essentieel dat we daar sterk op inzetten.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u wel voor uw omstandig antwoord en ook dank aan de vraagstellers.

Collega De Meyer, mijn cursussen van de eerste kandidatuur pedagogische wetenschappen kwamen weer naar boven bij uw toelichting. Er zit inderdaad wel veel in. We zijn momenteel heel hard op scholen en op steden en gemeenten aan het focussen maar ik denk dat we een belangrijke partner in de driehoek, zijnde de ouders, niet mogen vergeten. Als we aan scholen en aan steden en gemeenten een aanklappend beleid vragen, dan moeten we dat ook vragen van ouders.

Toen ik recent vlak voor de herfstvakantie de beelden zag van de luchthaven van Zaventem waar ouders op vrijdagmorgen al hun beklag deden over het feit dat ze niet konden vertrekken wegens de staking bij de bagage-afhandelaars, zag ik daar kinderen rondlopen. Ik hoorde een mevrouw zeggen dat ze had afgesproken met de leerkrachten dat het in orde was om die dag al te vertrekken. Dan geef je natuurlijk aan je kind aan dat het oké is om niet op school te zijn.

We spreken dan niet over de laatste schooldag, wanneer heel de klas al is opgeruimd op 30 juni, maar we spreken gewoon over een volledige klasdag in het eerste semester in oktober. Dat is maar een stukje van het verhaal. Ik denk dat we daar niet licht over mogen gaan.

Minister, u gaat er ook niet licht over. In het regeerakkoord hebben we daar ook zeer duidelijke zaken over gesteld. Maar ook aan de kant van de ouders mogen en moeten we blijven appelleren aan hun verantwoordelijkheid.

Kathleen Helsen (CD&V): Ik voel mij geroepen om ook even het woord te nemen als iemand die ondertussen een aantal jaren geleden spijbelproblematiek begeleid heeft. Ik hoor vandaag niets nieuws. Ik ben het volledig eens met wat de minister hier vandaag heeft gezegd. Wat uit de opvolging blijkt, is heel terecht.

Het is belangrijk dat de leerlingbegeleiding op school zeer goed is. Ik vind het dan ook positief dat wij hier de beslissing hebben genomen dat een leerlingbegeleiding en basiszorg uitbouwen op scholen een voorwaarde is in de toekomst

voor scholen voor wat betreft de financiering. Het is echt belangrijk dat scholen er aandacht aan schenken dat kinderen graag naar school komen, dat ze weten waarom het belangrijk is dat ze naar school komen en dat ouders dat ook weten.

Het voorbeeld van het Ensorinstituut dat u hebt gegeven, is een mooi voorbeeld van hoe scholen aan de slag moeten gaan. We hebben in deze commissie meermaals de discussie gevoerd over hoe belangrijk het welbevinden op school is. Wel, deze school zegt heel duidelijk dat het belangrijk is om voldoende aandacht te schenken aan het welbevinden van leerlingen op school, een goed schoolklimaat, zich thuis voelen op school, graag leren op school, want daar gaat het toch om. Als dat niet gebeurt, zal ook het goed leren niet volgen.

Uiteraard is het belangrijk om als school aandacht te hebben voor een goede binding met leerlingen en een goede binding met ouders. Daarom vind ik het belangrijk om naar school gaan niet enkel te beschouwen als een verantwoordelijkheid van ouders en van leerlingen. Zij zijn mee verantwoordelijk. Maar het is ook belangrijk dat een school die binding legt met ouders en met leerlingen, niet alleen als er een probleem is maar vanaf de eerste dag, om continu samen op weg te gaan in functie van een goede ontwikkeling van de kinderen.

Daarom vind ik het belangrijk om de drie elementen die ik terugvind in het antwoord van minister, heel duidelijk te benadrukken omdat ze perfect overeenstemmen met de ervaringen die ik zelf heb gehad jaren geleden. Ik stel vast dat de situatie op dat vlak nog niet gewijzigd is. Ik denk dat ze ook in de toekomst niet zal wijzigen. De verantwoordelijkheid van de school om de basiszorg en de binding met leerlingen en ouders goed uit te bouwen, vind ik zeer cruciaal.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Dank u voor de appreciatie. Ik heb inderdaad vrij veel aandacht besteed aan deze vragen, zoals ook vorig jaar, omdat dat voor mij een van de zaken is die we moeten aangepakt krijgen. Ik kom even terug op de opmerkingen van de voorzitter die zegt: 'Dat bestaat en het zal altijd zo blijven.' Ik denk dat we met deze regering enorm proberen om die aanpak op maat uit te werken. Het is ook de eerste keer dat we zo in detail gaan. Sommigen zeggen: 'We wisten dat al lang'. Ja, van het dbso wisten we dat al lang, maar niet hoe de verhouding met OKAN zat en tussen de verschillende onderwijsvormen OV 1, 2, 3 en 4. Daar kan je fijnmazig mee aan de slag gaan. Het is ook de eerste keer dat we de effecten zien van stedelijk beleid. Ik geloof dus wel dat we daar een halt aan kunnen toeroepen.

Ik geloof niet dat iemand dat alleen kan. Scholen hebben een heel gevarieerde populatie. Soms kan het zijn dat er een hardnekkig probleem is in een stad dat ervoor zorgt dat jongeren op school zich anders gedragen. Soms kan het zijn dat er moeilijke thuissituaties zijn. We weten het niet, het is overal anders. Maar we kunnen het niet alleen.

Het is onze taak vanuit Vlaanderen om hefboomen ter beschikking te stellen aan de lokale besturen en aan scholen. Het is de taak van de steden om op maat van de scholen een beleid uit te werken. Het is de taak van de scholen, zoals eerder hier hebben gezegd, om te zorgen voor dat verbindende schoolklimaat dat spijbelen ontmoedigt. Het is de taak van de ouders om het goede voorbeeld te geven. Als je thuis geen enkele incentive krijgt dat het belangrijk is om naar school te gaan, waarom zou je het godsnaam doen? Het is dus een verantwoordelijkheid van iedereen.

Om nog eens op de ouders terug te komen, collega Daniëls, ik denk dat ik daar wel aandacht voor had in mijn antwoord, want ik heb de ouders expliciet vermeld en zelfs de nuance gemaakt dat ik weer bloot zou staan aan commentaar. Wij

hebben een nieuwe beheersovereenkomst gesloten met de ouderkoepels. Daar staat voor het eerst spijbelen expliciet in. Het gevolg daarvan is dat zij voor de eerste keer voor de zomervakantie een grote campagne hebben gevoerd naar ouders. Dat ging over het luxeverzuum. Ik ga dat woord niet meer gebruiken. Als mensen een week vroeger op reis vertrekken omdat er toch geen les meer wordt gegeven, dan geef je een signaal dat het eigenlijk allemaal niet belangrijk is. De ouders werken daar ook voor het eerst aan mee. Maar je kunt het niet in één iemands bak leggen. Het is een hardnekkig gedrag.

Ik ben het er wel mee eens dat het moeilijk is om in te dammen, maar het is onze verdomde plicht om te zoeken naar hefbomen om er wel in te slagen. Ik merk ook dat het delen van goede voorbeelden effect kan hebben en scholen kan aanzetten om het op een andere manier te doen. We hebben daar met zijn allen een belangrijke verantwoordelijkheid in. Ik wil de verantwoordelijkheid van de school niet meer of minder belangrijk maken dan die van de ouders. Ze zijn allemaal collectief verantwoordelijk. Maar het ene kan het andere serieus versterken. Daar moeten we de komende jaren verder werk van maken.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, dank u voor de aanvullende antwoorden. Wat betreft de binding blijft het cijfer voor het basisonderwijs status quo, zoals u daarnet hebt aangegeven. Het is ook gemakkelijker in een lagere school om de binding met de ouders te hebben. Je hebt een gemakkelijker oudercontact. Dat ondervind ik zelf als mama van vier zonen.

Mijn jongste zoon zit nog in het secundair onderwijs. Dankzij smartschool heb ik als ouder sneller binding met de school. Je komt niet elke dag op school. De kinderen gaan zelf met de fiets naar school en beginnen hun eigen leven te leiden. Dankzij dat systeem ben ik veel sneller betrokken bij alles wat er op school gebeurt. Ik denk dat dat niet zo slecht is.

Als je naar een oudercontact gaat, dan gaat het over één of twee vakken waar je als ouder voor komt. Maar het is ook niet verplicht. De binding is veel minder sterk. Ik denk inderdaad dat secundaire scholen het niet zo gemakkelijk hebben om de binding met de ouders te blijven houden, maar dat systeem werpt toch zijn vruchten af.

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Collega's, gezien de gevolgen van spijbelgedrag ben ik ervan overtuigd dat permanente aandacht voor deze problematiek hoe dan ook absoluut noodzakelijk is.

Minister, u hebt gelijk. Dit is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van scholen, van steden en gemeenten, van de Vlaamse overheid, die hefbomen moet aanbieden, maar uiteraard ook van ouders, die hun verantwoordelijkheid moeten opnemen, en tegelijkertijd ook van de leerlingen die, als het tieners zijn, zelf mee hun verantwoordelijkheid moeten dragen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Ingeborg De Meulemeester aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de contractstages in het vierde jaar Verpleegkunde – 166 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Voorzitter, in 2015 heeft de Vlaamse Regering beslist de bacheloropleiding verpleegkunde vanaf het academiejaar 2015-2016 van drie naar vier jaar te verlengen. In het toegevoegde vierde jaar, dat voor het eerst van start zal gaan in het academiejaar 2019-2020, krijgen de studenten een contractstage. Er was lang onduidelijkheid over de vraag of die studenten al dan niet een vergoeding zouden krijgen voor hun contractstage.

De studenten die volgend jaar het 4^e jaar verpleegkunde starten, willen nu weten of ze daarvoor zullen worden betaald. Ze hebben een online petitie op poten gezet die op 3 dagen tijd al meer dan 3000 keer is ondertekend.

In de white paper 'contractstage bachelor verpleegkunde' staat het volgende te lezen: "In het algemeen blijkt noch het werkveld, noch de hogescholen, noch de studenten, noch de beroepsorganisaties vragende partij om een vergoeding te geven aan de individuele studenten verpleegkunde in het vierde jaar opleidingsfase."

Minister, kunt u een huidige stand van zaken geven? Wat is concreet beslist over de contractstage en over een eventuele vergoeding? Wanneer en hoe zult u ten aanzien van het werkveld, de hogescholen, de studenten en de beroepsorganisaties duidelijkheid verschaffen over die contractstage?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, in september 2015 heeft de Vlaamse Regering beslist dat de bacheloropleiding verpleegkunde vier jaar lang wordt. Het doel is dat verpleegkundigen met hun diploma breder worden opgeleid. Deze bijgestelde opleiding verpleegkunde met een omvang van 240 uren is in het academiejaar 2016-2017 gestart. De eerste contractstages van tweemaal 400 uur in de professionele bacheloropleiding zullen in het academiejaar 2019-2020 plaatsvinden.

Bij de goedkeuring van de uitbreiding is afgesproken dat zou worden onderzocht of de studenten voor de contractstage een vergoeding zouden kunnen krijgen. De Vlaamse taskforce contractstage heeft inmiddels een brede bevraging gehouden bij onder meer de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) de federale overheid, de twee andere gemeenschappen en het Vlaamse werkveld. Ook is een groep studenten geraadpleegd.

Dit heeft geresulteerd in een white paper. In die white paper staat dat alle actoren het erover eens zijn dat aan het huidig statuut van de student niet mag worden geraakt. De student moet te allen tijde een student-stagiair en geen werknemer-stagiair zijn. Het geven van een loon zou ertoe kunnen leiden dat de student een werknemer-stagiair zou zijn.

In de white paper wordt dan ook gesteld dat de meeste studenten geen vragende partij zijn om een loon te ontvangen. Ze vragen wel een compensatie voor de kosten die uit de contractstage voortvloeien, bijvoorbeeld werkkledij, parking, maaltijden en vervoer. Een andere mogelijkheid is dat de student een forfaitair bedrag krijgt om de gemaakte kosten te vergoeden.

Voor de stages wordt de focus duidelijk gelegd op een kwaliteitsvolle begeleiding en een sterke mentoropleiding. Het is belangrijk te vermelden dat we hiervoor in extra middelen voorzien. Voor het academiejaar 2019-2020 gaat het om 2,85 miljoen euro en op kruissnelheid zal het om 11 miljoen euro gaan.

Met betrekking tot de voorbereiding en de bewaking van de kwaliteit van de contractstage is er overleg tussen alle stakeholders en dat zal ook zo blijven. In de white paper is voorgesteld een overlegorgaan op te richten waarin gemandateerde personen uit diverse geledingen bijsturingen en verbeteringen van de

contractstage kunnen adviseren. Aangezien de vierde opleidingsfase nieuw is in het curriculum, zal de klemtoon in eerste instantie liggen op de verdere concretisering van de contractstage en op de ontwikkeling van de nodige gemeenschappelijke tools. Het statuut van de student en de eventuele vergoeding zullen hierbij aan bod komen.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, ik dank u voor het antwoord. Ik denk dat het belangrijk is dat die studenten studenten blijven, zoals wij zo vele jaren geleden studenten bleven als we als toekomstige verpleegkundigen op de werkvloer stonden. Het is vooral belangrijk dat die kwaliteitsvolle begeleiding er is en er blijft.

Ik denk dat ze vooral een duidelijk antwoord willen. Ze willen weten waar ze staan. Ik denk dat het belangrijk is dat ze binnenkort een duidelijk antwoord krijgen.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp-a): Minister, begin juni 2018 heb ik ook een vraag om uitleg over die white paper en de contractstages gesteld. U hebt toen geantwoord dat de white paper nog niet gefinaliseerd was en dat u het Vlaams Parlement die white paper dan ook nog niet kon bezorgen. Aangezien mevrouw De Meulemeester er ondertussen uit heeft geciteerd, zou het goed zijn dat alle commissieleden de white paper kunnen krijgen.

De studenten vragen om hun kosten te recupereren. U hebt hier misschien zelf al naar verwezen. Indien ik me niet vergis, hebben bedrijven in het geval van een stage aan het einde van een opleiding de verplichting in een forfaitaire vergoeding te voorzien. Als ik me niet vergis, gaat het om een bedrag van 400 tot 725 euro per maand. Is dat dan die forfaitaire vergoeding waar u in uw antwoord naar hebt verwezen?

Tot slot heb ik er al een aantal keren op gewezen dat de studenten die de nieuwe opleiding zijn gestart en een jaar langer studeren ondertussen natuurlijk minder rechten opbouwen. Ze gaan pas een jaar later op het werkveld aan de slag. Biedt de white paper uitsluitend over een oplossing voor die jongeren die nu een nadeel ondervinden van de verlenging van de opleiding?

De voorzitter: De heer De Meyer heeft het woord.

Jos De Meyer (CD&V): Voorzitter, wij zijn uiteraard ook vragende partij om de white paper te ontvangen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mevrouw Soens, ik heb net een sms naar mijn kabinet gestuurd met de vraag waarom die white paper niet publiek is. Ik weet dat ik had beloofd die white paper te bezorgen. De white paper is er. Dat staat ook in mijn antwoord. U zult hem krijgen, want u hebt recht op correcte informatie. Het is mogelijk dat hij al ergens te vinden is.

De werkgroep is er net om dat probleem op te lossen. Dat zal zeer binnenkort gebeuren. Er moeten knopen worden doorgemaakt. Uw laatste vraag is echter van een heel andere orde. Of we van iemand een werknemer of een student maken, heeft een impact op zijn verdere carrière. De studenten zijn zelf vragende partij om studenten te blijven. Dat betekent dat ze een jaar later op de arbeidsmarkt komen. Daarvoor kunnen we niet in een oplossing voorzien. Het is het een of het ander. We weten dat de diplomabonificatie langzaam maar zeker wordt afgebouwd

of afgeschaft. We gaan er dus van uit dat het feit dat iemand een jaar langer moet studeren hem in zijn latere leven een rendement zal opleveren.

De vergoedingen en de onkosten moeten nu worden uitgeklaard. De vraag is wat daar allemaal onder valt en op welke wijze dat zal worden geregeld. Dit wordt nog vervolgd. Ik deel de bezorgdheid dat dit nu vrij snel duidelijk moet worden.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Mevrouw Soens, ik wil even reageren op het feit dat u dat een nadeel vindt. Ik kan u verzekeren dat het geen nadeel is. Op die manier doen studenten echt veel ervaring op de werkvloer op. Ik kan u verzekeren dat ze na dat jaar als afgestudeerde veel zelfzekerder aan een bed staan. Ik denk dat dit de patiënten en de ziekenhuizen enkel ten goede komt. ik denk dat dit voor iedereen geldt. Het is belangrijk dat een patiënt een goede verpleegkundige aan zijn bed heeft die goed opgeleid is, een goede stage heeft gelopen, een goede begeleiding heeft gekregen en zo gedurende dat vierde jaar ervaring heeft opgedaan. Ik kan dat alleen maar toejuichen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de opleiding Mondzorg – 172 (2018-2019)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dit is een kwestie die we al hebben aangekaart. Het staat niet in mijn neergeschreven vraag om uitleg, maar u kent het dossier ook. Er is de macrodoelmatigheid van deze opleiding, die aantoonde dat het een belangrijke opleiding is, maar ook dat het in de sector, waarmee ik de buitenwereld bedoel, een profiel is dat we nodig hebben, eerst en vooral in onze instellingen, vooral de rusthuizen en de bejaardenzorg, maar ook in de voorzieningen voor mensen met beperkingen. We stellen vast dat zij niet bij de tandarts geraken.

Een goede tandhygiëne en een goed gebit is nu eenmaal een belangrijk gegeven om goed gevoed te kunnen worden. Een slecht gebit is ook een belangrijke bron van infecties. Bijgevolg is een goede mondzorg en -hygiëne cruciaal, zeker in sectoren waar veel mensen samen zijn en waar het gebit aan een aantal beproevingen blootstaat.

Vanaf het academiejaar 2016-2017 bieden de Arteveldehogeschool in Gent en de Hogeschool UC Leuven-Limburg (UCLL) de bacheloropleiding Mondzorg aan. Beide hogescholen werken voor deze opleiding intensief samenwerken met de tandartsopleidingen van respectievelijk de UGent en de KU Leuven. Dat kwam trouwens ook in de toets nieuwe opleidingen en macrodoelmatigheid naar voren. De opleiding leidt studenten op tot een beroepsgroep die een belangrijke ondersteuning kan bieden binnen de sector van de tandartsen en vult een belangrijke nood op de arbeidsmarkt in.

Mevrouw Thekla Roose, coördinator van de opleiding aan de Arteveldehogeschool, zei daarover onlangs: "De maatschappelijke nood ligt er vooral in dat we een tekort aan tandartsen hebben in Vlaanderen." Ze nuanceert weliswaar in het licht van andere gesprekken over tekorten die we hier hebben: "Door de toelatingsbeperking bij de opleidingen tandheelkunde in Vlaanderen is de groep die

uitstroomt groter dan de groep die instroomt. Tandartsen focussen nu vooral op het curatieve en het preventieve begint alsmear meer weg te vallen.”

U moet maar eens bellen naar een tandarts met een vraag voor een dringende ingreep, en u weet wat dat wil zeggen. Ik zie een collega reageren. In Herselt valt het misschien nog mee. Dat zijn dan ook de Kempen. In meer verstedelijkt gebied is dat van een andere aard.

Ik ga verder met het citaat: “Daardoor is er onder andere een probleem ontstaan in woonzorgcentra en dienstverleningscentra (organisaties voor volwassenen en kinderen met een fysieke of mentale beperking). Tandartsen hebben geen tijd meer om daar naartoe te gaan. Er is dus echt een maatschappelijke nood om meer met preventieve mondzorg bezig te zijn.”

Tijdens de commissievergadering van 19 oktober 2017, dus iets meer dan een jaar geleden, hebben we het probleem aangekaart van de stage die de studenten mondzorg moeten volgen. Toen het onderwerp in de commissie aan bod kwam, was er sprake van een juridisch vacuüm omdat er nog geen federaal uitvoeringsbesluit voorhanden was dat regelt welke handelingen deze paramedici mogen uitvoeren en welke niet. De opleiding was toen nochtans al bezig. Ze is gestart in 2016-2017.

In het koninklijk besluit dat ondertussen is gepubliceerd wordt precies beschreven welke werkzaamheden onder de beroepstitel ‘mondhygiënist’ mogen worden verricht. Het gaat hierbij om preventieve handelingen die autonoom uitgevoerd mogen worden, zoals het geven van mondzorgadvies en het professioneel reinigen van iemands tanden. Daarnaast mogen verschillende handelingen op voorschrift van de tandarts gedaan worden, zoals het verwijderen van hechtingen. Er zijn ook toevertrouwde handelingen, zoals medische beeldvorming. Daarvoor is een voorschrift en de aanwezigheid van de tandarts nodig.

De meeste studenten die zijn gestart in het academiejaar 2016-2017 zitten nu in hun derde, en dus laatste jaar, waarna de meeste onder hen op de arbeidsmarkt terecht komen. De stage vormt een zeer belangrijk onderdeel van het derde jaar. De verwachting is dat zij in een tandartsenpraktijk zullen gaan werken, maar bijvoorbeeld in Nederland beginnen veel mondhygiënisten een eigen praktijk. In principe mogen alle bachelor-afgestudeerden in de gezondheidszorg zich zelfstandig vestigen, maar het financiële kader is blijkbaar nog niet duidelijk. Het handelingskader is vastgesteld, maar het betalingssysteem erachter nog niet.

Hier komen we dan bij ons mooie land terecht: minister Vandeurzen voorziet in de erkenning, het koninklijk besluit en de RIZIV-nomenclatuur worden federaal geregeld, maar preventieve zorg en opleiding zijn dan weer een Vlaamse bevoegdheid.

Wat betreft de stageplaatsen vangen we signalen op dat er een tekort zou zijn en dat studenten zouden moeten uitwijken naar Nederland om hun stage te kunnen volbrengen, ook weer omdat dat gekoppeld is aan de nomenclatuurnormering of wegens de normen die opgelegd worden aan de stagemeeesters – meestal moeten het groepspraktijken zijn en ze moeten werken aan het conventietarief. Bijgevolg draait dat moeilijk en gaan we onze mondhygiënisten in de opleiding Mondzorg, voor een noodzaak in Vlaanderen, stage laten lopen in Nederland omdat we het in Vlaanderen niet geregeld krijgen, omdat er federaal een aantal zaken vast zitten voor een profiel dat we nodig hebben. Ik gebruik het woord Kafka niet dikwijls, maar het komt toch stilaan in de buurt.

Klopt het dat er momenteel te weinig stageplaatsen voorhanden zijn? Situeert het tekort zich vooral in Gent en Leuven? Zijn er te weinig stageplaatsen die voldoen aan de opgelegde normen?

Is er een overleg tussen u en minister Vandeurzen om struikelblokken in verband met de stageplaatsen weg te werken? Zo ja, wanneer was dat gepland of wanneer plant u dat in? Het is toch al november van het derde jaar.

Is er een overleg nodig tussen u en de ministers uit de federale regering om de problematiek van het uitoefenen van het beroep als zelfstandige aan te kaarten? Ik kijk ook naar de macrodoelmatigheid op basis waarvan we de opleiding in Vlaanderen hebben toegelaten. Zo ja, met wie en hoe wenst u dat overleg aan te pakken?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Een mondvol vragen. De knoop en de antwoorden liggen – en dat weet u, maar het is interessant om de vragen te stellen – bijna volledig binnen de bevoegdheid van federaal minister van Volksgezondheid De Block. Over het dossier Mondzorg is al veelvuldig met alle betrokkenen overlegd. De kern van de problematiek is dat dit een bacheloropleiding is, waar, zoals u heel terecht heeft gesteld, ontzettend veel vraag naar is, maar waar de uiteindelijke positie en zelfstandige taakinvinging nog onder druk staan.

Minister De Block is volop bezig om met de nodige koninklijke besluiten en het nodige overleg hierin duidelijkheid te verschaffen. Wij proberen in de mate van het mogelijke aan te dringen.

De hogescholen, die zelf verantwoordelijk zijn voor de stageplaatsen, hebben mij laten weten dat er momenteel voor de huidige stageperiode geen tekort is aan stageplaatsen. Integendeel zelfs, ze laten weten dat er veel aanbiedingen komen van tandartsen en tandartspraktijken. Ze hebben hun studenten hierover ook geïnformeerd. Ik heb daarvan een brief, die ik straks als bijlage bij het antwoord zal geven.

Bovendien kunnen zij samenwerken met buitenlandse hogeronderwijsinstellingen, waaronder Nederlandse, om in het kader van bijvoorbeeld Erasmus de stages in het buitenland te organiseren. De hogescholen vragen wel dat de federale overheid tegen de volgende stageperiode, in februari 2019, de nodige voortgang maakt.

Er blijft immers, zoals u ook stelt, onduidelijkheid met betrekking tot de terugbetaling van handelingen uitgevoerd door stagiairs. Die handelingen kunnen nu nog niet geattesteerd en dus niet terugbetaald worden. Dat impliceert een inkomstenverlies voor de tandartspraktijken bij het verrichten van handelingen die zij normaal zelf voor hun rekening nemen en waarvoor zij dan wel kunnen attesteren. Dat is merkwaardig, want de stagiair handelt onder strikt toezicht van de tandarts, die op die manier ook de zorg blijft waarborgen. Als dat zo blijft, zet dat de getoonde goodwill van de tandartspraktijken zwaar onder druk.

Mocht er dus geen oplossing komen tegen de start van het tweede semester, dan kan het zijn dat stageplaatsen zich terughoudend gaan opstellen en stagiairs niet langer zullen willen begeleiden. We staan dus onder druk. Het in orde brengen van de attesteringsproblematiek is belangrijk zodat de afgestudeerde mondhygiënist diverse opties krijgen op de arbeidsmarkt, zowel als zelfstandige als in dienstverband bij tandartspraktijken of zorginstellingen. Dat is een problematiek die behoort tot de bevoegdheid van minister De Block.

Ik verneem dat het overleg binnen de Nationale commissie tandartsen-ziekenfondsen nog steeds lopende is. Naar aanleiding van het signaal van de hogescholen, zal ik dit nogmaals bij de bevoegde minister aankaarten en aandringen op een snelle oplossing.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Het is niet onbelangrijk, voor de opleiding en ook voor de centen die we erin investeren, dat we vanuit Vlaanderen eenduidig het signaal geven aan de bevoegde federale minister, omdat het voor volgend jaar geen goede startbasis is voor de studenten. Men weet sinds 2016-2017 dat de studenten eraan komen. We zijn 2018 en er zijn nog altijd hangende zaken voor dingen die vrij duidelijk zijn.

Een andere bezorgdheid die ik heb, en ik hoop dat u die deelt, is dat alle kosten die zijn verbonden met de stage zouden moeten worden vergoed door de hogescholen of door het RIZIV. De stagemeeester ontvangt een stagevergoeding maar wanneer het RIZIV die niet betaalt – en het RIZIV is nu niet onmiddellijk een instantie die geld over heeft – dan zouden de hogescholen die vergoeding moeten betalen. En dan komen die hogescholen onder druk te staan, want dan zal men op andere stageplaatsen vinden dat wanneer voor een bepaalde opleiding de stagemeeester wordt betaald, dat ook voor hun opleiding moet kunnen. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat de werkingsmiddelen die worden toegekend aan hogescholen worden gebruikt om stagemeeesters te betalen.

Het kan ook niet de bedoeling zijn dat de verzekering en de beroepsaansprakelijkheid ten laste vallen van de hogescholen. In het secundair onderwijs gebeurt het ter beschikking stellen van persoonlijke beschermingsmiddelen zoals helm en veiligheidsschoenen door de stageplaats omdat die stageplaats natuurlijk ook enig voordeel geniet van die stagiair. Zo moeten er geen dure aanwervingsprocedures worden gevoerd en kan men zeker de derdejaarsstagiairs zaken laten doen waardoor men tijd over houdt voor andere zaken. Maar wanneer ik bijvoorbeeld vaststel dat een dosimeter zou moeten worden betaald door de hogeschool, dan komt men op een hellend vlak want dan zullen ook andere sectoren dergelijke vragen beginnen te stellen. Het lijkt me niet evident dat die zou moeten worden betaald door de hogescholen. Ik wil alle betrokkenen van dit dossier dan ook oproepen om gezond verstand aan de dag te leggen

Er is ook een link met het Agentschap Zorg en Gezondheid, dus met minister Vandeurzen die de erkenning geeft. Langs die weg moeten we ook nog wat druk zetten.

Minister, mijn vraag is verder vooral of u een zicht hebt op die timing. Het is nu november, het wordt dan ook kort dag.

Begrijp ik, wat de stageplaatsen betreft, dat er geen probleem meer is om stages te vinden en dat het probleem van de aanstelling van de mentoren dus is opgelost? Het kan zijn dat iemand een stagemeeester wil zijn maar als de mentor niet wordt erkend, dan kan men die stage niet doen om erkend te worden als mondhygiënist.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: De attesteringen gebeuren op het eind, wanneer zij zijn afgestudeerd, dat is ook dringend, maar het acute probleem zit bij de stages. We hebben nu een voorlopige oplossing voor dit jaar maar in februari start de nieuwe ronde. Tegen die tijd moet dat probleem zijn opgelost. Zo niet, komen we in ernstige problemen. Alles moet dus de komende maanden rond geraken.

Ik zal naar aanleiding van uw vraag en van de signalen van de hogescholen nog eens contact opnemen met de bevoegde minister over die mentorenkwestie en het vergoedingensysteem. Dat moet federaal worden geregeld. Iedereen die hier aanwezig is, kan daar mee helpen voor zorgen.

Ik heb niet de indruk dat men op federaal niveau van slechte wil is, men wil dit opgelost krijgen maar de tijd dringt natuurlijk. Het gaat hier om een opleiding

waar chronisch nood aan is. Iedereen, groot en klein, is ervan overtuigd dat dit een bijzonder belangrijke en noodzakelijke opleiding is, behalve misschien in Herselt.

De voorzitter: Ik heb me niet uitgesproken over de noodzaak van de opleiding, het ging over de ruimte bij de tandarts.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik probeer mezelf tegen te houden om niet verder te reageren op Herselt. Dat is niet evident, maar ik behoed mij in het belang van de vraag en de kwestie die voorligt.

De hogescholen steken er momenteel heel veel tijd in om die zaken op te lossen en om studenten te motiveren. We mogen ook niet vergeten dat er ongeruste ouders zijn. Hun zoon of dochter heeft de driejarige opleiding gedaan en ze vragen zich af of hij of zij volgend jaar zal kunnen werken of dat hij of zij thuis zal blijven resideren tot het is geregeld. Dat zijn reële situaties.

Ik roep iedereen op, zowel federaal als Vlaams, over de partijgrenzen heen, maar ook de verschillende verenigingen van tandartsen, om met een open geest naar deze zaak te kijken. De mondhygiënisten zullen niet zozeer een grote concurrentie vormen. Ik ben ervan overtuigd dat als meer opgeleide mensen in monden kijken, er dan geen tekort aan doorverwijzingen naar de tandartsen zal zijn, maar dat er nog meer, weliswaar kleinere, problemen zullen worden ontdekt. Ik denk niet dat iemand moet vrezen voor minder inkomsten, integendeel.

Er zal meer preventie zijn en er zal meer tijdig curatief kunnen worden ingegrepen waardoor tanden behouden kunnen worden. Dat is nog altijd beter dan te moeten werken met implantaten. Alle nevenverschijnselen van betere voeding, beter kauwen, minder maag- en darmproblemen, minder infecties die het gevolg zijn van broeihaarden van bacteriën in de mond, zullen we kunnen tegengaan. Dat is in ieders belang. Dat is een oproep die ik wil lanceren aan iedereen die het hier en elders horen wil.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.